

CHUYỆN NHÀ Ở

Nguyễn Văn Hiếu

Anh vẫn nghĩ những ngày mùa đông buốt lạnh bên bếp lửa hồng thương, bàn tay lạnh vì sao mãi vẫn chưa ấm bây giờ?! Có phải những giọt sương còn đọng lại trong hồn thu xưa còn vương vấn với thời gian hay có phải chập chờn trong ký ức ngàn xưa vẫn nói với ngàn sau trong mái nhà tất cả vẫn nhiệm mầu. Anh trở về sau một chuyến đi, tóc sương vương bụi nghĩ suy vương tình. Bởi vì em là một ngọn sóng giấu thân trong lòng biển cả, rồi bất ngờ ập vào vách đá thét gọi thình không để anh làm nhà trên cát. Em hãy đến đây cùng ngồi bên nhau để nghe lại một đoạn cay đắng gọi tìm trong thơ

*Khi nhớ mình ta muốn ghé ta thăm
Ngôi nhà gần ngôi nhà xa vạn dặm
Con đường tình cờ có cội nguồn sâu thăm
Từ sinh cung có bà mẹ mệnh mông
Ai xui nhà em cất bên kia sông
Khiến đời anh cứ mãi qua cầu cứ trèo lên dốc
Bầu trời quá cao phải chăng lòng mình quá thấp
Chiều mù sương vì tình yêu mù sương
Ai xui ngôi nhà em cất giữa ngã tư đường
Khiến lòng anh cứ ngập ngừng ba ngã
Con phố thân quen, bất ngờ con phố lạ.*

Thơ Nguyễn Bắc Sơn

Chúng ta gặp nhau bỗng xôn xao sáng bừng tia mắt trong niềm hạnh phúc. Thế rồi em ra đi. Căn nhà đó không còn là một thực tại. Em sợ tháng năm mòn mỏi từng hơi thở màu hoàng hôn xa. Em, có phải người ta sống trên đời phải có nhà ở, người chết cũng phải có nhà ở. Ở miền quê xây mộ rộng rãi phóng khoáng hơn. Ở thành phố có hộp tro xương, đem chôn lại bên gốc hồng, bên bờ đá hay để vào một cái tháp trong chùa. Đã từ lâu "Con người sống cái nhà, thác cái mồ". Thật ra con người sinh ra từ bùn đất, cuối cùng lại hóa thành bùn đất, mới hay cát bụi thương nhau ngủ vui! Nhà ở kiểu nào, trước khi sinh ra, sau khi chết đựng cái gì?

Em thường đổ anh có một chữ gì con người luôn bị vây chung quanh. Chữ "nhốt", em thường nói: nhà ở là để nhốt người. Con người tìm nhà ở, mình tự nhốt mình, có

chút gì đó như tự ra đầu thú! Ngày xưa cũng như ngày

nay, những người giàu có mua nhà mua đất, mua hàng

dãy phố. Và bây giờ những người bình thường bớt tiêu xài để dành mua một căn nhà. Một ý niệm sống mà không có được căn nhà cảm thấy buồn, cần phải "an cư mới lạc nghiệp" nếu không chẳng khác nào tổng thống không quản trị được quốc gia. Tất cả đều mong muốn lao vào mua đất làm nhà, ai cũng lo nhốt, đã nhốt mình, lại còn tìm chỗ để nhốt con cái cháu chắt nữa.

Nhà ở trên đời đã xảy ra nhiều bi kịch, nhiều ngộ nhận. Tại sao con người ai cũng tự tìm chỗ nhốt mình? Nếu không có nhà ở để đóng cửa chính, rồi kéo lại bức màn cửa sổ để tránh những con mắt tò mò; thì dắt nhau vào rừng cây, ra bờ sông đá cuội long lanh, trên trăng thanh dưới có bóng mát, dòng nước phẳng lặng, hoa dại tỏa mùi ngan ngát để chúng ta gặp lại bài hát "Suối mơ" của Văn Cao "Tùng hẹn mùa xuân cùng xây nhà bên suối. Nghe suối róc rách trôi hoa lừng hương gió mát. Đàn ai đùa trong khóm lá vàng tươi". Môi trường tuyệt vời biết mấy! Chỉ có tâm hồn và tình yêu lai láng mới không phụ thiên nhiên. Nhưng nếu một ngày không có nhà ở, thì chỗ nào là của em? Chỗ nào lại có thể không là của anh? Chim én bay qua bầu trời chẳng để lại vết tích. Giấc mộng xuân bừng tỉnh chẳng còn hình bóng gì. Cả thế giới này chẳng có thứ gì thuộc về anh và em. Chỉ có không gian ấy thuộc về chúng ta; sầm một cái đóng, sầm một cái mở: có thể ngồi ra đó dán đôi mắt vào TV, có thể ngả người lên salon mà thờ; ngồi uống một tách cà phê, pha ấm trà ngâm nga lúc nhàn rồi, không một ai quấy rầy.

Chúng ta có những mâu thuẫn trở thành một cố tật. Khi tự do thì muốn nhốt, lúc bị nhốt lại muốn tự do. Những người giàu có hơn có những mấy căn nhà, mỗi căn có nhiều bếp, nhiều toa lét song lại háo hức muốn sống một nơi tự nhiên không tường không nóc; vài bữa, nửa tháng hay cuối năm lại thích đi xa đến vùng biển, lên rừng một chuyến, đi giày thể thao, nằm dài trên bãi cỏ, bẻ lấy cọng cỏ vuốt ve cắn vào miệng cùng theo bước chân người qua lại như loài cỏ vô tri giác trên bụi đường ngọt

ngạt thẳng năm. Nếu kẻ không có nhà ở, đi vào một hành lang nhỏ khu shopping, một góc công viên dựng thêm những thùng cạt tông, hay dưới gầm cầu, cũng nghĩ bụng: Chỗ này là gian nhà nếu thuộc về mình: thì giường kê ở đâu, bếp đặt chỗ nào? Con người ai cũng được định vị phân phối ở trên trái đất. Trái đất lại có sức hút, nếu không một buổi sớm nào đó anh và em cũng đột nhiên bay mất vào một không gian hành tinh xa tít nào đó!

Con người nhiều hay ít đều có một căn nhà thường, căn nhà hai tầng hay nhiều căn khác nữa. Con người chẳng sợ gì, chỉ sợ người, cho nên dùng nhà để ngăn cách trong đó một hoặc vài người bị cái nhà nhốt lại. Một nông trại phải có hàng rào nông trại. Một cái thành lũy phải có tường thành. Cuộc sống của đời người được chia đều một năm bốn mùa hay sáu mùa, một năm mười hai tháng, một tháng ba mươi ngày. Anh có biết là nơi cư trú của mỗi người, mỗi gia đình chẳng khác những vị thuốc bắc nhét vào từng ngăn kéo của tủ đựng từng học, có số môn bài, có số nhà, dùng chữ số để cố định. "Kinh dịch" đã nghiên cứu về con người đã nêu ra thuyết định số. Mỗi người có một lá số tử vi trong đó cung điền trạch mong chọn nơi tốt lành mà sống theo từng thước đo dương trạch. Và khi chết trên nấm mộ được cho một con số trên con đường rất lặng lẽ buồn tênh hay một cột số, một tấm lắc trên thảm cỏ xanh rì. Từ đó con người tự vây hãm mình không thoát ra khỏi số qui định cho mình.

Có nhà ở như con chim đậu ở ngọn cây, dù trôi giạt bốn phương, dù trái tim còn lang thang hay trái tim có bỏ quên đâu đó song cái bếp đã có nơi, cái giường đã có chỗ kê, trong lòng thật yên tâm vô cùng! Vì vậy cho dù bất cứ nơi đâu chẳng ai đi nhầm cửa, mà chuyện coi trọng nhất là chiếc chìa khóa, từ chìa khóa cổng ngoài đến cửa vào dùng đến ba chìa rồi vào trong nhà trở thành một chùm chìa khóa, nhớ móc vào đâu đó cho khỏi quên. Và chìa khóa càng nhiều được tính mức trộm cắp theo cấp số nhân trong một vùng căn nhà luôn bị rình rập: có nhà là có tài sản riêng, có lòng tư hữu. Trong nhà ở thích thế nào xếp đặt như thế, những giới chuyên môn nhà nghề thì ghế ngồi to, ghế nằm dài, giá sách có những tuyển tập bìa cứng. Những giới trung lưu muốn cho con học thêm dương cầm thì đặt chiếc piano bên cửa sổ, phía sau treo bức tranh của Rembrandt, của Renoir, của Monet một bên treo cái bằng vừa tốt nghiệp đại học của cô con gái rồi một đàn điện tử bày ra. Những giới văn nghệ sĩ đốt lên ngọn nến hâm nóng những mùi dầu trầm, mùi khuynh diệp bay thoảng trong nhà, những bức tranh lập thể hay thủy mặc dưới ánh đèn mờ, trên kệ gỗ một vài cái đĩa giả cổ, một cái chuông nhỏ của Nhật, một tấm thảm nghệ thuật trên cái sàn gỗ cũ kỹ. Còn những người chân chất có cuộc sống bình thường thì dụng cụ gia đình sấm dầm, màu mè cũng khác nhau, hôm nay họ kê bàn

sát cửa sổ, ngày mai lại xoay giường từ hướng Đông Tây sang hướng Bắc Nam theo lời chỉ của một thầy phong thủy. Hay thay đổi thì luôn mới song có xoay trở cách mấy vẫn là chật vật khó khăn. Anh nhớ em đã nói cho anh nghe một đoạn trong một quyển sách kể lại: "Gia đình là bến cảng tránh gió, gia đình là tổ ấm yên vui. Có nhà ở đương nhiên chưa thể coi là gia đình; có vợ con song không có nhà ở cũng không coi là có gia đình. Gia đình là cái cọc chốt chặt bản thân trong không gian rộng lớn. Điều lý thú là càng ham mê, càng lao vào, không gian tâm linh càng nhỏ, tính lẩn tránh đối với xã hội của nó càng lớn. Gia đình có thật là con thuyền tránh được gió? Có tổ ấm là có yên vui ư?" Em thường nói cuộc đời vốn là cuộc đời nhiều phiền não. Có người được chức phận có cái buồn khổ muốn làm không được làm. Cho nên việc bày biện, trang trí nội thất, bố trí nhà ở thế nào, gia đình làm ăn thế nào đều không quan trọng. Hãy thử nằm nệm cỏ, nếu ngủ ngon thì tuyệt đối hay hơn nằm giường nệm gối êm mà trần trọc thâu đêm không ngủ được. Em bây giờ đâu có việc gì phải háo hức và ghen ghét ngàn điều hay của kẻ khác. Có việc gì đâu phải than thở và oán hận nỗi khổ của bản thân, cũng không phải coi thường người khác không bằng mình, chuyện vui vẻ của cuộc sống đâu phải ở giàu nghèo, đâu phải nghe tiếng leng keng đếm tiền của ngân hàng hay tiếng nói giả vờ của người biển lận.

Em phấn đấu kiếm ra tiền, em có thể sắm được căn nhà ở vừa ý, có thể sắp xếp theo ý mình, nhưng con người nhốt trong nhà liệu có giữ được những tình yêu ban đầu không? Rồi em lại đọc tiếp cho anh nghe thêm những câu nói truyền nhau: "Có thể mua được giường, song không mua được giấc ngủ. Có thể mua được đồ ăn, song không mua được dạ dày. Có thể mua được học vị, song không mua được học vấn"... Con tầm tịt nhả tư nhốt kín mình, rồi một ngày con tầm muốn chui ra thì biến thành con bướm cũng ra được. Còn chúng ta không thể mãi tìm những điều tuyệt đối tròn trĩnh, em chỉ sợ tròn quá hóa khuyết. Hãy cầu một điều khuyết, một điều tri túc nào đó mới bình an, mới an vui.

Anh cảm ơn em ngày gặp lại nhau sau thời gian trông đợi. Em đã sống cuộc đời như em nói: Việc đời, cẩn thận không đúng, không cẩn thận càng không đúng. Cố chấp không đúng, mọi thứ coi bằng không cũng không đúng. Anh hãy sống bình thường tự nhiên như từ một giòng sông nhỏ, bước dần theo lên đồi lễ Phật, thấy tượng Phật là cúi đầu, cúi đầu rồi, tượng Phật vẫn là tượng Phật, anh vẫn là anh. Thực tại chính là đây. Một môi và phiền muộn của cuộc đời sẽ ít đi.

Nguyễn Văn Hiếu